

Zilele Arhivelor Naționale ale României, mai 2000

Cu sprijinul și sub oblăduirea Arhivelor Naționale ale României, Asociației Generale a Arhiviștilor – Filiala Prahova și a Fundației pentru Istoria Prahovei, în zilele de 25-27 mai 2000 a avut loc, la Bușteni, Sesiunea anuală de comunicări, înscrisă manifestărilor reunite sub genericul *Zilele Arhivelor Naționale ale României*. Pusă sub semnul împlinirii a 400 de ani de la prima unire politică a țărilor române sub sceptrul lui Mihai Viteazul, a opt decenii de la semnarea Tratatului de la Trianon și a 60 de ani de la impunerea Dictatului de la Viena, sesiunea de comunicări a debutat cu ședința în plen și a continuat pe secțiuni: *Arhivistică și Istorie*.

După *Cuvântul de deschidere* adresat participanților de dr. Mihai Rachieru, directorul Direcției Județene Prahova a Arhivelor Naționale, salutul polițiștilor prahoveni a fost transmis de dl col. Constantin Chirilă, inspector-șef al Inspectoratului Județean de Poliție Prahova, iar mesajul autorităților locale a fost citit de dl Octavian Onca, consilier la Prefectura Județului Prahova.

Seria comunicărilor a fost deschisă de prof.dr. Costin Feneșan, directorul general al Arhivelor Naționale, prezentând *O însemnare contemporană de carte despre campania lui Mihai Viteazul în Ardeal*. Este vorba de o însemnare a lui Mihail Szekeley, făcută la 8 noiembrie 1599, în cârciuma din Bicălăcu, din fostul comitat Turda-Arieș, azi în județul Cluj, pe forțașul unei cărți apărute la Basel, în anul 1544 și aflată acum la Filiala Academiei Române din Cluj-Napoca. Coroborată cu alte informații de acest gen, cu cronicile maghiare, însemnarea aceasta vine să completeze imaginea privind faima de care se bucura Mihai Viteazul printre contemporani.

Prof.univ.dr.Dumitru D. Rusu, de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, prin comunicarea *Nicolae Iorga în apărarea statului național unitar român, 1939-1940*, a deschis seria intervențiilor de evocare a personalității savantului ucis de legionari în urmă cu șase decenii, cel care în anii 1907-1908 s-a stabilit la Văleni de Munte, de unde a putut să-i vadă și să-i simtă mai bine pe realizatorii Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918. Începutul celui de-al doilea război mondial și evenimentele din vara anului 1940, marcate profund de rapturile și cedările teritoriale, nu puteau rămâne fără ecou în sufletul și fapta personalităților epocii, printe care, la loc de frunte se va situa Nicolae Iorga. „Din tot ceea ce a reprezentat opera de atitudine a savantului” prof.univ.dr.Dumitru D. Rusu s-a oprit în comunicarea sa asupra unui singur segment, „adevărat pe deplin reprezentativ și sigur cel mai răspândit și cunoscut în epocă – publicistica, și anume intervențiile savantului din propriile publicații, <<Neamul Românesc>>, <<Neamul Românesc pentru popor. Buletinul Ligii Culturale>> și <<Cuget clar>> (Noul <<Sămănător>>).

Pentru a nu uita învățămintele unui moment dureros din istoria noastră națională – Dictatul de la Viena –, acum, la împlinirea a 60 de ani de la acest eveniment, când ungerii pregătesc acțiuni de amploare pentru a dovedi lumii că în anul 1920 li s-a făcut o nedreptate și în 1940 o dreptate, dr. Corneliu Mihail Lungu, directorul Arhivelor Naționale Istorie Centrale, a prezentat o serie de documente interesante (citate din presa vremii și emisiuni radio) privind *Reacții internaționale la Dictatul de la Viena*.

Opiniile de ordin teoretic împletite cu relatări din experiența colegilor arhiviști de la Cluj au stat la baza comunicării susținute de dr. Ioan Drăgan, directorul Direcției

Județene Cluj a Arhivelor Naționale, cu tema *Evidența computerizată a fondurilor și colecțiilor arhivistice*. Apreciind că cea mai mare parte a activităților arhivistice poate fi optimizată prin folosirea computerului, că trebuie să stabilim o ierarhizare a acestor activități, dl Ioan Drăgan susține ca evidența și gestiunea fondurilor și colecțiilor arhivistice să se facă într-o primă fază cu calculatorul, informatica fiind mijlocul ideal de realizare a evidenței.

În încheierea ședinței în plen, Maricica Ifrim, directorul Direcției Județene Iași a Arhivelor Naționale, a abordat o altă temă „fierbinte” a arhivisticii românești prin comunicarea intitulată grăitor: „*Moartea documentelor*”. *Distrugerii de documente din tezaurul arhivistic ieșean de-a lungul timpului; factorul ignoranță umană*. Sunt enumerați factorii care au dus la pierderea irecuperabilă a unor documente din fonduri arhivistice ieșene, între care incendiile, cele două războaie mondiale (cea mai mare pierdere a arhivelor din Capitala Moldovei s-a produs în timpul celui de-al doilea război mondial, când au fost distruse cinci vagoane încărcate cu documente evacuate), ciupercile din depozite și, nu în ultimul rând, din păcate, ignoranța umană, a creatorilor și deținătorilor de documente.

În continuare, au avut loc și câteva lansări de carte. Astfel, a fost prezentată lucrarea *Arhivele și statul*, a colegului nostru Marin Radu Mocanu, apărută în Editura Ministerului de Interne, în anul 2000, pe care dl Costin Feneșan o apreciază drept „cel mai frumos cadou pe care domnul Marin Radu Mocanu și-l și ni-l putea face acum, în pragul schimbării statutului”, din cel de arhivist în cel de „tânăr” pensionar.

Dr. Ioan Drăgan a lansat două noi apariții editoriale: *Colectivizarea agriculturii în România. Aspecte legislative*, autori Gheorghe Iancu, Virgiliu Țărău, Oltmar Trașcă, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2000, și *Management pentru viitor. Bibliotecă și Arhive*, editori: Hermina G.B. Anghelescu și István Király (Wayne State University – B.C.U. Cluj), Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2000.

Gazdele manifestării, prin vocea domnului Mihai Rachieru, au prezentat o nouă lucrare apărută în Prahova, în anul 2000: *Viața politică prahoveană, 1918-1938. Documente*, autori: Constantin Dobrescu, Mihai Rachieru, Ion Șt. Baci, Editura „Scrisul Prahovean” – Cerașu, Prahova, 2000.

La secțiunea *Arhivistică* au fost susținute comunicări prin care colegii și-au împărtășit experiența acumulată în ultimul timp, informații foarte folositoare în activitatea practică a celorlalți arhiviști. Menționăm temele abordate: *Puncte de vedere privind preluarea documentelor de la unități* (Gheorghe Popa – director D.J.A.N. Telcorman); *Puncte de vedere privind preluarea fondului arhivistic al Partidului Comunist Român. Din experiența Direcției Județene Caraș-Severin* (Constantin Brătescu, director D.J.A.N. Caraș-Severin); *Asistența de specialitate și controlul la creatorii de documente – deziderat și realitate* (Maria Vertan, director D.J.A.N. Timiș); *Aplicarea noului nomenclator la unitățile școlare* (Ștefania Puișor, D.J.A.N. Brăila); *Aplicarea nomenclatoarelor arhivistice în administrația locală* (Constantin Dobrescu – D.J.A.N. Prahova); *Concluzii desprinse în urma aplicării nomenclatorului documentelor create de către primăriile comunale din județul Gorj* (Dan Negulcasa, director D.J.A.N. Gorj); *Aplicare nomenclatorului documentelor de Arhivă – de la cerința legii la realitate* (Costică Ioan Gârneață, D.J.A.N. Iași); *Prelucrarea automată a datelor în sistemul Arhivelor Naționale – actualitate și perspectivă* (Adriana Mihai, Arhivele Naționale);

Probleme de informatică arhivistică (Petru Obodariu, D.J.A.N.Vrancea); *Problematica standardizării în Arhive* (Florea Oprea, Arhivele Naționale); *Considerații privind arhivele fostelor regimuri represive* (Diana Joița, Arhivele Naționale); *Situația Arhivelor în sistemul Națiunilor Unite* (Carmen Constantin, Arhivele Naționale); *Arhivele economice reflectate în cercetarea științifică* (Cornelia Bontea, Arhivele Naționale).

La secțiunea de *Arhivistică* au fost prezentate, de asemenea, o serie de fonduri arhivistice: *Colecția de manuscrise* (Stela Giosan, director D.J.A.N.Botoșani); *Fondul personal Ion Nistôr* (Doina-Iozefina Alexa, D.J.A.N.Succava); *Comitetul pentru Presă și Tipărituri* (Marin Radu Mocanu, Arhivele Naționale); *Comisia de cercetare a drepturilor stăpânilor particulari asupra pământurilor restituite de turci, 1830-1831* (Silvia Vătafu-Găitan, Arhivele Naționale); *Colecția Microfilme – Grecia* (Oana Barbălată, Arhivele Naționale); *Inspectoratul Regional al Muncii – Pitești* (Dan Pintilie, director D.J.A.N.Arges); *Posibile colecții în Arhivele Naționale* (Vilică Munteanu, director D.J.A.N.Bacău).

În cadrul secțiunii de *Istorie*, comunicările au fost grupate pe trei teme mari. La prima, intitulată *Mihai Viteazul – 400 de ani*, au fost susținute comunicările: *Actele emise din Alba Iulia de către Mihai Viteazul* (Liviu Palihovici, director D.J.A.N.Sibiu); *Mihai Viteazul și uezuiții. Câteva documente inedite din Colecția Microfilme – Vatican* (Rafael-Dorian Chelaru, Arhivele Naționale); *Mihai Viteazul pe „Drumul mătășii”* (Adrian Adamache, Arhivele Naționale); *Mihai Viteazul și unitatea națională* (Constantin Burac, decan al Facultății de Arhivistică); *1600 – dreptate în Vlașca* (Ancu Damian, director D.J.A.N.Giurgiu); *Din politica externă a lui Mihai Viteazul* (Mihaela Dudu, D.J.A.N.Dolj); *Cavaleri ai Ordinului „Mihai Viteazul” în documente de Arhivă* (Elena Istrățescu, Arhivele Naționale).

La susținerea celei de a doua teme, cu genericul *România între justiție și arbitraj internațional. 1920-1940*, au contribuit următoarele comunicări: *Relațiile româno-ungare din perioada 1919-1922 în viziunea Legației Spaniei de la București* (Diana Constantinescu, Arhivele Naționale); *Maramureșul istoric la Conferința de Pace de la Paris. 1919-1920* (Cristina Țineghe, D.J.A.N.Maramureș); *România între interesele Reichului și presiunile Moscovei din 1940, în problema Dunării* (Ioan Suciu, Arhivele Naționale).

Una din preocupările actuale ale Arhivelor Naționale o reprezintă impulsivarea studiilor de istorie a instituțiilor românești, dovadă și faptul că la secțiunea de *Istorie* au fost reunite o serie de comunicări sub genericul *Istoria instituțiilor*: *Principalii dregători ai comitatelor în evul mediu* (Bujor Dulgău, director D.J.A.N.Bihor); *Divanul Craiovei – de la feudal la modern* (Ilie Vulpe, D.J.A.N.Dolj); *Academia de Drept Oradea. 1780-1934* (Augustin Țărău, D.J.A.N.Bihor); *Primul Parlament al României Mari și politica externă* (Ion Bălan, D.J.A.N.Giurgiu); *Contribuții privind activitatea despărțământului Sălaj al „Astrei” în perioada interbelică* (Dănuț Pop, D.J.A.N.Sălaj); *Pagini din istoria Arhivelor bihorene* (Ioan Popovici, D.J.A.N.Bihor); *Instituția cadiatului în Dobrogea otomană* (Georgeta Anghel, Arhivele Naționale); *Din activitatea cultural-filantropică a Băncii „Sătămăreana” în perioada dualismului. 1891-1918* (Vasile Hendea, Florin Pop, D.J.A.N.Satu Mare); *Contribuții la istoricul Poliției Române* (Ioana Grigorie, Arhivele Naționale); *Camera de Comerț și Industrie a Circumscripției a II-a Pitești* (Teodor Mavrodin, D.J.A.N.Pitești); *Din activitatea organizației Prahova a P.N.L. în perioada*

1919-1938 (conf.univ. Ion Șt. Baicu, Universitatea de Petrol și Gaze Ploiești); *Prahova în ansamblul industriei petroliere românești în perioada interbelică* (Ion Ștefănescu, director – Muzeul Petrolului); *Structuri ecleziastice românești în Maramureș. 1930-1940* (Viorel Rusu, D.J.A.N. Maramureș).

Alte două comunicări au reprezentat momente de evocare a unor personalități: *P.P.Panaiteșcu în Arhivele nemțene* (Radu Gheorghe, director D.J.A.N.Neamț); *Dr.Angelescu și Arhivele românești* (Virgiliu Z.Teodorescu).

În încheierea sesiunii anuale de comunicări au avut loc vii dezbateri pe o temă de mare actualitate în arhivistica românească, în cadrul mesei rotunde *Arhivele și cercetarea științifică la cumpăna dintre milenii*, la care și-au expus opiniile deopotrivă beneficiarii inestimabilului izvor de informație care este fondul de Arhivă, cercetătorii, cât și specialiștii din Arhive.

MARIA IGNAT